

Domov>Sprožitve sodnega postopka>Kje in kako>Uporaba nacionalne zakonodaje

Na področju civilnega pravosodja se bodo postopki, ki še potekajo, in postopki, ki so se začeli pred koncem prehodnega obdobja, nadaljevali po pravu EU. Evropski portal e-pravosodje bo na podlagi vzajemnega priznavanja ohranil informacije, povezane z Združenim kraljestvom, do konca leta 2024.

Uporaba nacionalne zakonodaje

Škotska

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Škotska ima ločen in poseben mešan pravni sistem. Na to področje prava, ki se uporablja, so poleg občega prava še posebno vplivali kontinentalni sistemi. Škotska je ločena jurisdikcija znotraj Združenega kraljestva, zato so kolizijska pravila potrebna v zadevah znotraj Združenega kraljestva in v mednarodnih zadevah. Na splošno je bila vedno, ko je Združeno kraljestvo postalo pogodbenik mednarodnega instrumenta s pravili o pravu, ki se uporablja, sprejeta odločitev, da se ista pravila uporabljajo tudi za kolizijo predpisov znotraj Združenega kraljestva, čeprav to običajno ni bilo obvezno. V škotskem pravu se to področje imenuje mednarodno zasebno pravo ali kolizija pravnih predpisov.

Tako kot v Angliji in Walesu tudi na Škotskem velja, da številna pravila, ki danes veljajo, izhajajo iz uredb EU, ki se neposredno uporabljajo. Na področju civilnih in gospodarskih zadev sta to: Uredba (ES) št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I), in Uredba (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II). Zakon o pogodbah in pravu, ki se uporablja, iz leta 1990 (*Contracts (Applicable Law) Act 1990*), s katerim je bila prenesena Rimska konvencija iz leta 1980 ostaja relevanten glede pogodb, sklenjenih pred 17. decembrom 2009 (uredba Rim I se uporablja za pogodbe, sklenjene na navedeni datum ali po njem). Zakon o mednarodnem zasebnem pravu (razne določbe) iz leta 1995 (*Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995*) je relevanten le v okoliščinah, za katere se ne uporablja uredba Rim II (uredba se uporablja za zadeve, pri katerih je škoda nastala po 11. januarju 2009).

Na ostalih področjih se običajno uporablja obče pravo. Viri družinskega prava so na Škotskem obče pravo, zakonodaja (pogosto sprejeta na podlagi priporočil škotske pravne komisije) ter obveznosti v okviru EU in mednarodne obveznosti.

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

Haaška konvencija iz leta 1961 o koliziji zakonov glede oblike oporočnih razpolaganj.

Rimska konvencija iz leta 1980 o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih (glede pogodb, sklenjenih na dan 17. december 2009 ali po njem, jo je nadomestila uredba Rim I).

Haaška konvencija z dne 1. julija 1985 o pravu, ki se uporablja za sklade, in njihovem priznavanju.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Ne poznamo nobene dvostranske konvencije, ki bi vsebovala kolizijska pravila in katere pogodbenik bi bilo Združeno kraljestvo.

Navesti pa je treba, da čeprav Rimska konvencija iz leta 1980 in Haaška konvencija omogočata državam, da v primeru interne kolizije predpisov (npr. med pravom Anglije in Walesa ter pravom Škotske) uporabita drug režim določanja prava, ki se uporablja, se Združeno kraljestvo za tako možnost ni odločilo. Zato se pravila iz Rimske konvencije (glede pogodb, sklenjenih pred 17. decembrom 2009) in Haaške konvencije uporabljajo za kolizije med predpisi dveh jurisdikcij znotraj Združenega kraljestva, pa tudi za mednarodne kolizije predpisov.

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Tuje (tj. neškotsko) pravo se pred škotskimi sodišči uporabi le, če se uporablja na podlagi notranjih kolizijskih pravil ter le če se stranka nanj sklicuje in ga dokaže. To pravilo se nanaša na dokaze in postopek, zato instrumenti EU nanj ne vplivajo.

2.2 Zavračanje

Zavračanje je postopek, pri katerem pristojno sodišče v okoliščinah kolizije pravnih predpisov uporabi tuje pravo. To je lahko relevantno na več pranih področjih, na primer na področju dednega in družinskega prava, čeprav v zvezi z zavračanjem ne obstaja veliko škotske sodne prakse. Zadevne uredbe EU (kot sta uredbi Rim I in Rim II) izključujeta uporabo zavračanja, tak pristop pa je bil uporabljen tudi v zakonu o mednarodnem zasebnem pravu (razne določbe) iz leta 1995 (*Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995*) glede škodnih dejanj.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

To vprašanje se običajno reši z opredelitvijo trenutka, v katerem se navezna okoliščina uporabi. V primeru prenosa pravnega naslova na preničini se uporabi pravo kraja, v katerem je preničnina v času dogodka, na podlagi katerega se je domnevno prenesel pravni naslov.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Škotska sodišča lahko zavrnejo uporabo tujega prava, ki bi se uporabilo, če je tako pravo v nasprotju s škotskim javnim redom. Čeprav se v takem kontekstu ne bi uporabil izraz „mednarodni javni red“, pa dikcija „v nasprotju s škotskim javnim redom“ pomeni, da se zadevno pravo šteje za nesprejemljivo, tudi ob upoštevanju, da gre za mednarodno zadevo, pri kateri se ne pričakuje uporaba škotskega prava. Škotski javni red včasih izhaja iz mednarodnih instrumentov ali norm, kot je Evropska konvencija o človekovih pravicah.

Poleg tega tudi uredbi Rim I in Rim II določata uporabo prevladujočih obveznih pravil prava pristojnega sodišča, ne glede na pravo, ki bi se drugače uporabljalo za posamezno pogodbo. V škotskem pravu ni veliko takih pravil, večina obstoječih pa izhaja iz zakonov, ki veljajo v celotnem Združenem kraljestvu. Primeri so neizvršljivost naložbenih sporazumov, ki jih sklenejo nepooblaščen osebe ali ki so sklenjeni prek nepooblaščenih oseb ali na podlagi nezakonite komunikacije s stranko, in sicer na podlagi členov 26 in 30 zakona o finančnih storitvah in trgih iz leta 2000 (*Financial Services and Markets Act 2000*).

2.5 Dokazovanje tujega prava

Vsebina tujega prava je dejansko vprašanje, zato morajo dokaze predlagati stranke, sodnik pa mora sprejeti odločitev na podlagi analize takih dokazov. Sodnik ne more sam proučevati in uporabiti tujega prava. Če si dokazi nasprotujejo, mora sodnik odločiti, katero mnenje strank je verjetnejše; v ta namen lahko prouči tuje zakone in sodno prakso, ki so bili predloženi kot dokaz.

Edina izjema od pravila, da je vsebina tujega prava dejansko vprašanje, je primer, ko vrhovno sodišče Združenega kraljestva (*UK Supreme Court*) obravnava pritožbo iz enega dela Združenega kraljestva in lahko pri tem uporabi pravo katere koli jurisdikcije znotraj Združenega kraljestva, tudi kadar vsebina takega prava ni bila potrjena z dokazi. Razlog je v tem, da je vrhovno sodišče sestavljeno iz sodnikov iz vseh jurisdikcij Združenega kraljestva, zato se šteje za sposobno uporabiti pravo iz katere koli jurisdikcije.

Kadar je treba dokazati tuje pravo, se to običajno opravi z izvedenskimi pričami. Ne zadošča, da se sodišču preprosto predloži besedilo, na primer tuj zakon, saj se sodišče ne šteje za sposobno razlage ali uporabe tujega pravnega materiala brez pomoči nekoga, ki ima ustrezno znanje o takem sistemu.

Izvedenske dokaze lahko zagotovi vsakdo z ustreznim znanjem ali izkušnjami, tudi če oseba v zadevni državi ne dela kot pravni delavec v praksi. Akademiki so na primer osebe, ki so že sodelovale v taki vlogi.

Na splošno velja, da če se stranke ne strinjajo o vsebini tujega prava, ga je treba dokazati z ustnimi dokazi izvedenca, pri čemer se je mogoče sklicevati na listinsko gradivo, ki se predloži sodišču. Če vsebina tujega prava ni sporna, se lahko stranki o tem preprosto dogovorita ali predložita zapriseženo izjavo kot dokaz.

Velja domneva, da je tuje pravo enako škotskemu. Vendar je to domnevo seveda mogoče izpodbijati z dokazi, ki zadovoljivo potrjujejo (drugačno) vsebino tujega prava.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

V zadevah glede pogodbenih obveznosti v civilnih in gospodarskih zadevah, pri katerih obstaja kolizija pravnih predpisov, se neposredno uporablja uredba Rim I (Uredba (ES) št. 593/2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja). Načelo univerzalnosti pomeni, da se vsako pravo, določeno na podlagi uredbe Rim I, uporabi ne glede na to, ali gre za pravo države članice EU.

Uredba Rim I se ne uporablja za vprašanja glede dokazovanja ali postopka, glede katerih se še naprej uporablja pravo pristojnega sodišča. Izjema so pravila o tem, kdo nosi dokazno breme, glede katerih uredba Rim I določa, da se zanje uporablja pravo, ki se uporablja za pogodbene obveznosti na podlagi uredbe. Razlaga prekluzivnih in zastaralnih rokov, izpolnitve ter posledic kršitve obveznosti so nekatera od področij, za katera se uporablja pravo na podlagi uredbe.

Primarna pravila uredbe Rim I so naslednja. Če so stranke izbrale pravo, ki se uporablja, ali če njihova izbira jasno izhaja iz določb pogodbe ali okoliščin zadeve, se uporabi tako pravo.

Svoboda izbire je omejena. Člen 3 uredbe Rim I določa, da kadar je izbrano določeno pravo, vendar so vsi drugi „elementi, pomembni za zadevo“, v drugi državi, izbira pogodbenih strank ne posega v uporabo določb prava te države, od katerih ni dovoljeno odstopanje z dogovorom. Člen 9 določa, da se prevladujoče obvezne določbe države uporabijo tudi, če stranki nista izkoristili svobode izbire prava. Poleg tega na področju potrošniških in delovnopравниh pogodb izbira prava ne more na splošno prikrajšati potrošnika ali delavca za zaščito obveznih pravil sistema, ki bi se uporabljal, če pravo ne bi bilo izbrano. Kadar pravo ni izrecno izbrano ali če taka izbira ni jasno razvidna, uredba Rim I v členu 4 določa nadaljnja pravila glede določanja prava, ki se uporablja; tako pravo je pogosto povezano z običajnim prebivališčem stranke, ki ne daje plačila za izdelek ali storitev, na primer prodajalec v pogodbi o prodaji blaga, posojilodajalec pri bančnem posojilu ali porok pri poroštveni pogodbi. To domnevo je mogoče izpodbijati v korist države, s katero je pogodba očitno tesneje povezana. Sodna praksa, ki se nanaša na Rimsko konvencijo (ki lahko ostane relevantna za razlago uredbe Rim I), potrjuje, da mora za izpodbijanje domneve obstajati jasna prevlada dejavnikov v korist druge države. Večina sodnikov je v vodilni škotski zadevi *Caledonia Subsea* proti *Microperi SA* šla še dlje in menila, da je mogoče domnevo izpodbijati le, če v izjemnih okoliščinah zadeve običajno prebivališče značilnega izpolnitelja nima upoštevnega pomena.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Uredba Rim II (Uredba (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti) se uporablja za nepogodbene obveznosti v civilnih in gospodarskih zadevah, kadar obstaja kolizija pravnih predpisov. Pravila iz uredbe se uporabljajo, če je škoda nastala ali je verjetno, da je nastala. Škoda je opredeljena tako, da vključuje vse „posledice“, ki so nastale zaradi škodnih dejanj, tj. neupravičeno obogatitev, *negotiorum gestio* (nepogodbena obveznost, ki izhaja iz dejanja, storjenega brez ustreznega pooblastila v zvezi z zadevami druge osebe) ali *culpa in contrahendo* (nepogodbena obveznost, ki izhaja iz ravnani pred sklenitvijo pogodbe). Uredba Rim II se med drugim ne uporablja glede obrekovanja ali glede enakovrednih zahtevkov na podlagi tujega prava. Splošno pravilo na podlagi uredbe Rim II, ki se uporablja za škodna dejanja, je, da se uporabi pravo države, v kateri je škoda nastala. Posebna pravila določajo pravo, ki se uporablja za nekatere vrste nepogodbenih obveznosti, vključno z odgovornostjo za izdelke, nelojalno konkurenco, okoljsko škodo in kršitev pravic intelektualne lastnine. Uredba vsebuje tudi pravila glede neupravičene obogatitve, *negotiorum gestio* in *culpa in contrahendo*. Uredba strankam v nekaterih okoliščinah omogoča izbrati pravo, ki se uporablja. Vendar pa uredba določa tudi omejitve glede izogibanja (na podlagi uporabe pravil iz uredbe) pravilom notranjega prava pristojnega sodišča in glede izogibanja pravilom države, ki ni izbrana država, kadar se vsi zadevni elementi, pomembni v času dogodka, iz katerega izhaja škoda, nanašajo na tako državo.

Na Škotskem je nekaj zadev, pri katerih se uredba Rim II ne uporablja, ampak se uporablja zakon o mednarodnem zasebnem pravu (razne določbe) iz leta 1995 (*Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995*) ali obče pravo.

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Stalno prebivališče

Na Škotskem je bil status nezakonskega otroka opušen s členom 21 zakona o družinskem pravu iz leta 2006, ki se nanaša na Škotsko (*Family Law (Scotland) Act 2006*). Posledično člen 22(2) zakona iz leta 2006 določa, da če (a) imata starša otroka, mlajšega od 16 let, stalno prebivališče v isti državi, in (b) otrok prebiva s staršem ali obema staršema, ima otrok stalno prebivališče v isti državi kot njegova starša. V drugih primerih člen 22(3) določa, da ima otrok stalno prebivališče v državi, s katero je trenutno najtesneje povezan.

Za osebe, starejše od 16 let, velja, da se uporablja njihovo predhodno stalno prebivališče, razen če si izberejo drugo stalno prebivališče. Posameznik se mora za izbiro drugega stalnega prebivališča dejansko preseliti v novo državo, kjer želi po novem prebivati, ter izkazati namero opustiti svoje predhodno stalno prebivališče in namero stalno živeti v novi državi. Če se opusti izbrano stalno prebivališče, se obnovi izvorno stalno prebivališče, dokler se ne pridobi novo izbrano stalno prebivališče.

Stalno prebivališče zakoncev se po novem presoja neodvisno od drugega zakonca.

Člen 1 zakona o stalnem prebivališču in postopkih v zvezi z zakonsko zvezo iz leta 1973 (*Domicile and Matrimonial Proceedings Act 1973*) določa, da ima poročena ženska enake pravice glede stalnega prebivališča kot katera koli druga oseba. Vendar pa če je ženska sklenila zakonsko zvezo pred sprejetjem zakona iz leta 1973 (in je tako na podlagi predhodnega zakona pridobila moževo stalno prebivališče), ohrani navedeno stalno prebivališče, razen če ga opusti ali pridobi novo izbrano stalno prebivališče.

Ime

Pravica do imenovanja otroka je del starševske odgovornosti in pravic. V vseh sporih glede starševske odgovornosti in pravic člen 11 zakona o otrocih iz leta 1995, ki se nanaša na Škotsko (*Children (Scotland) Act 1995*), določa, da mora sodišče korist otroka obravnavati prednostno.

Odrasli imajo na Škotskem načeloma pravico zase izbrati katero koli ime, če ne gre za goljufivi namen. Vsaka oseba, starejša od 16 let, katere rojstvo je zabeleženo na Škotskem ali ki je bila na Škotskem zakonito posvojena, lahko pri nacionalnem registru Škotske zahteva uradno spremembo imena. Vendar pa ta storitev ni obvezna. Več informacij o spremembi imena je na voljo na spletišču [nacionalnega registra Škotske](#).

Poslovna sposobnost

Sposobnost sklepanja pogodb, sestavljanja oporok itd. urejajo različna prava, odvisno od vprašanja, glede katerega se sposobnost presoja. V nekaterih okoliščinah je relevanten zakon o starosti pridobitve pravne in poslovne sposobnosti iz leta 1991, ki se nanaša na Škotsko (*Age of Legal Capacity (Scotland) Act 1991*). Na podlagi navedenega zakona ima oseba, ki je stara 16 let ali več, pravno in poslovno sposobnost za sklepanje vseh vrst poslov. Mlajša oseba ima sposobnost v nekaterih okoliščinah, navedenih v zakonu.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

Na podlagi škotskega prava imajo starši (in nekateri drugi posamezniki s pravno sposobnostjo skrbi za otroka) starševske pravice in odgovornosti. Te so določene v zakonu o otrocih iz leta 1995, ki se nanaša na Škotsko (*Children (Scotland) Act 1995*). Škotsko pravo se uporabi, kadar so na podlagi določb Haaške konvencije iz leta 1996 in uredbe Bruselj IIa pristojna škotska sodišča. Posvojitve na Škotskem ureja zakon o posvojitvah in otrocih iz leta 2007, ki se nanaša na Škotsko (*Adoption and Children (Scotland) Act 2007*).

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

Zakonska zveza je na Škotskem veljavna, če so izpolnjene nekatere zahteve. Obe stranki morata biti prosti za sklenitev zakonske zveze, imeti morata polno pravno in poslovno sposobnost ter veljavno privoliti v sklenitev.

Člen 38(1) zakona o družinskem pravu iz leta 2006, ki se nanaša na Škotsko (*Family Law (Scotland) Act 2006*), prav tako določa, da mora sklenitev zakonske zveze izpolnjevati formalne zahteve na podlagi prava kraja, v katerem je bila sklenjena. To vključuje veljavnost obreda in njegovih elementov, na primer ali je treba izreči posebne besede, ali mora sklenitev potekati na določenem kraju in ali je mogoče zakonsko zvezo skleniti prek posrednika.

Vprašanje, ali je oseba sposobna skleniti zakonsko zvezo in ali je dala veljavno privolitev, se presoja po pravu kraja, v katerem je imela taka oseba stalno prebivališče tik pred sklenitvijo zakonske zveze (člen 38(2) zakona iz leta 2006). Na Škotskem se pravna in poslovna sposobnost za sklenitev zakonske zveze pridobi pri 16 letih. Glede privolitve velja, da morata zakonca privolitev izraziti pristno in z vso resnostjo.

Na Škotskem je na podlagi zakona o zakonski zvezi in registrirani partnerski skupnosti iz leta 2014, ki se nanaša na Škotsko (*Marriage and Civil Partnership (Scotland) Act 2014*), zdaj priznana tudi zakonska zveza med istospolnimi pari. To vključuje zakonsko zvezo, sklenjeno med istospolnimi pari na Škotskem in v tujini.

Na Škotskem lahko zakonsko zvezo sklene kdor koli, če za to ni zakonskih zadržkov. Pari, ki želijo na Škotskem skleniti zakonsko zvezo, ne potrebujejo prebivališča na Škotskem, lahko pa se za pare iz tretjih držav zahteva dovoljenje za vstop v državo.

Registrirana partnerska skupnost in zakonska zveza med istospolnimi pari

Škotsko pravo priznava tudi registrirane partnerske skupnosti, v skladu z zakonom o registrirani partnerski skupnosti iz leta 2004. Člen 85 zakona iz leta 2004 določa, da se registrirana partnerska skupnost sklene, ko dve osebi istega spola pred dvema pričama, starima 16 let ali več, in pooblaščenim matičarjem (ki morajo vsi biti prisotni) podpišeta izpolnjeno izjavo o registrirani partnerski skupnosti.

Zakon iz leta 2004 vsebuje tudi posebne določbe glede registriranih partnerskih skupnosti, sklenjenih zunaj Združenega kraljestva. Registrirana partnerska skupnost med dvema istospolnima osebama, zakonito sklenjena zunaj Združenega kraljestva, se obravnava enako kot registrirana partnerska skupnost, sklenjena na Škotskem, če izpolnjuje nekatera merila iz zakona iz leta 2004.

Zunajzakonska skupnost

Na Škotskem na splošno velja, da če par živi skupaj, kot če bi sklenil zakonsko zvezo, taka zunajzakonska skupnost ustvarja določene pravice in dolžnosti. Določbe o pravicah parov v zunajzakonski skupnosti vsebuje zakon o družinskem pravu iz leta 2006, ki se nanaša na Škotsko (*Family Law (Scotland) Act 2006*); te določbe se uporabljajo enako za istospolne in raznospolne pare. Člen 26 na primer določa pravice do nekaterih gospodinskih predmetov; člen 27 se nanaša na pravice do denarja in premoženja; člen 28 vsebuje finančne določbe ob prenehanju take skupnosti; člen 29 vsebuje finančne določbe za primer, da eden od partnerjev v zunajzakonski skupnosti umre brez oporoke; člen 30 pa vsebuje določbe o izdaji odločb za varstvo pred zlorabo.

Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Glede razveze zakonske zveze in prenehanja življenjske skupnosti zakonodajca Združenega kraljestva (in sicer zakon o stalnem prebivališču in postopkih v zvezi z zakonsko zvezo iz leta 1973 (*Domicile and Matrimonial Proceedings Act 1973*) ter zakon o registrirani partnerski skupnosti iz leta 2004 (*Civil Partnership Act 2004*)) določa, kdaj so za razvezo in prenehanje pristojna škotska sodišča. Več informacij je na voljo na spletišču [škotske pravne službe](#).

Preživljanje

Glede preživljanja ministrstvo za delo in pokojnino vodi zakonsko [službo za zadeve glede preživljanja otrok](#), ki deluje na področju celotnega Združenega kraljestva.

Na Škotskem določbe glede obveznosti preživljanja družinskih članov, kot so zakonec in otroci, vsebuje tudi zakon o družinskem pravu iz leta 1985, ki se nanaša na Škotsko (*Family Law (Scotland) Act 1985*). Obveznost preživljanja pomeni obveznost zagotavljanja razumne podpore glede na okoliščine.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Na Škotskem je vzpostavljen pravni sistem finančnih določb glede razveze zakonske zveze ali prenehanja registrirane partnerske skupnosti. Škotsko pravo določa nekatera načela, ki jih je treba upoštevati pri odločanju glede finančnih določb in razdelitvi skupnega premoženja, določena pa so v zakonu o družinskem pravu iz leta 1985, ki se nanaša na Škotsko (*Family Law (Scotland) Act 1985*).

V škotskem pravu na splošno velja, da si stranki pošteno razdelita neto vrednost skupnega premoženja, razen če obstaja razlog zoper pošteno in enako razdelitev. Skupno premoženje je opredeljeno kot vse premoženje, ki pripada zakoncema ali partnerjema v registrirani zakonski skupnosti in ki je bilo pridobljeno pred ali med zakonsko zvezo ali registrirano partnersko skupnostjo. Člen 9 zakona iz leta 1985 določa načela, ki jih je treba upoštevati ob izdaji kakršne koli finančne odredbe v zvezi z razvezo zakonske zveze ali prenehanjem registrirane partnerske skupnosti in ki naj bodo v pomoč pri odločanju, ali naj se skupno premoženje razdeli med stranki v enakih delih ali pa naj en zakonec oziroma partner prejme večji delež.

3.7 Oporoke in dedovanje

V primeru neoporočnega dedovanja (kadar torej ni narejena oporoka), se glede dedovanja premičnega premoženja uporablja pravo stalnega prebivališča zapustnika na datum smrti, glede dedovanja nepremičnega premoženja pa pravo države, v kateri je premoženje na datum smrti. Enako pravilo se uporablja glede „zakonskih pravic“ (tj. pravic nekaterih družinskih članov do dela zapustnikovega premoženja, ki jih ni mogoče izključiti z oporoko). Zakonske pravice je treba upoštevati pri neoporočnem in oporočnem dedovanju. Opozoriti je treba, da se trenutno na podlagi škotskega prava zakonske pravice odmerjajo le od premičnega premoženja, zato so na voljo le, če je imel zapustnik ob smrti stalno prebivališče na Škotskem. Glede oporočnega dedovanja velja, da oporočno sposobnost zapustnika glede premičnega premoženja ureja pravo glede na kraj njegovega stalnega prebivališča v času sestave oporoke, glede nepremičnega premoženja pa pravo države, v kateri je premoženje.

Na podlagi zakona o oporokah iz leta 1963 (*Wills Act 1963*) se šteje, da je oporoka veljavno sestavljena (tj. formalno veljavna: ustreznost obličnosti, pravo število sodelujočih prič), če je skladna s katerim koli od naslednjih notranjih prav: s pravom kraja, v katerem je bila oporoka sestavljena (podpisana in kjer so

bile prisotne priče); s pravom kraja stalnega prebivališča, običajnega prebivališča ali državljanstva oporočitelja v času sestave oporoke, ali s pravom stalnega prebivališča, običajnega prebivališča državljanstva oporočitelja ob smrti. Glede nepremičnega premoženja je formalno veljavna tudi, če je skladna s pravom države, v kateri je premoženje.

Določbe oporoke glede premičnega premoženja so veljavne in izvršljive (tj. materialno veljavne: upoštevana je omejitev deleža premoženja, ki ga je mogoče zakonito razdeliti z oporoko), če so skladne s pravom glede na kraj oporočiteljevega stalnega prebivališča v času smrti. Glede nepremičnega premoženja je oporoka materialno veljavna, če je skladna s pravom države, v kateri je premoženje v času smrti.

Oporoka se presoja glede na pravo, ki ga je nameraval uporabiti oporočitelj; taka namera je lahko izrecna ali pa je o njej mogoče sklepati iz besedila oporoke. V drugih primerih se glede premičnega premoženja domneva, da gre za pravo stalnega prebivališča oporočitelja v času sklenitve oporoke. To pravilo se verjetno uporablja tudi glede nepremičnega premoženja. V izjemnih primerih, kadar pravo, ki se uporablja, v oporoki ni jasno navedeno, je bilo uporabljeno pravo stalnega prebivališča v času smrti.

Opozoriti je treba, da člen 4 zakona iz leta 1963 določa,

da se sestava oporoke ne sme spremeniti zaradi kakršne koli poznejše spremembe stalnega prebivališča oporočitelja.

Materialna veljavnost domnevnega preklica oporoke se glede premičnega premoženja presoja po pravu stalnega prebivališča oporočitelja v času domnevnega preklica, glede nepremičnega premoženja pa po pravu kraja, v katerem je nepremično premoženje. Oporoka, s katero se preklicuje predhodna oporoka ali določba iz prehodne oporoke, se šteje za formalno veljavno, če je oporoka, s katero se preklicuje predhodna oporoka, skladna s pravom katere koli države, na podlagi katere bi se preklicana oporoka ali določba štela za veljavno.

3.8 Stvarne pravice

Vprašanje, ali se premoženje šteje za premično ali nepremično, se presoja po pravu kraja, v katerem je premoženje.

V primeru nepremičnega premoženja se uporablja pravo kraja, v katerem je premoženje. To se nanaša na vsa vprašanja glede posla, vključno s sposobnostjo, formalnostmi in materialno veljavnostjo. Razlikovati je treba med prenosom zemljišča ali druge nepremičnine in pogodbo, ki ureja pravice in obveznosti strank takega prenosa – pogodbo urejajo ločena pravila glede prava, ki se uporablja (zlasti na podlagi uredbe Rim I).

V primeru opredmetenega premičnega premoženja se uporablja pravo kraja, v katerem je premoženje v času dogodka, za katerega se domneva, da je vplival na pravni naslov na takem premoženju. Pravni naslov na opredmetenem premičnem premoženju, pridobljen v skladu s tem splošnim pravilom, se na Škotskem na splošno priznava kot veljaven. Pogodbena vprašanja seveda ureja uredba Rim I.

3.9 Insolventnost

Združeno kraljestvo je pogodbenik Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 o postopkih v primeru insolventnosti, ki določa ustrezna pravila v postopkih glede delnega ali popolnega odvzema dolžnikovega premoženja in imenovanje upravitelja, če so glavni interesi dolžnika v državi članici EU (razen na Danskem). Če so pristojna škotska sodišča (kar velja, če je središče glavnih interesov dolžnika na Škotskem, za kar se domneva kraj sedeža), se uporablja škotsko pravo.

V zadevah, ki ne spadajo na področje Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000, se uporablja škotsko pravo, če so pristojna škotska sodišča in če svojo pristojnost tudi uveljavljajo.

Zadnja posodobitev: 07/06/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.